

BARANGOLÁS A MŰVÉSZETEK VILÁGÁBAN
2021. JÚNIUS

Tizzaszederkényi Fiókkönyvtár

TERSÁNSZKY JÓZSI JENŐ
(1888-1969)

„Hát Istenem, az ember nem élhet úgy, hogy megvesse magát!”

1. "Vegyes a vérségem, mint a koldustarisznya, vagy mint ahogy ez a régi Osztrák-Magyar Monarchia igazi fiához illik" - írta önéletírásában. Apja lengyelnek vallotta magát, anyja angol felmenőkkel dicsekedhetett. A család jómódban élt Nagybányán, a kislát korán kultúrához szoktatták, bár ő szívesebben töltötte idejét a Zazar patak mellett a tolvajok, csavargók, dologkerülők között.

Ezek az élmények jelennek meg legismertebb regénysorozatában is, melyek főhőse maga is egy csavargó. Ki ő?

.....

2. Festőművész szeretett volna lenni, tehetséges is volt, de szülei nem támogatták művészi törekvéseit, jogi pályára terelték. Ám neki nem fűlött a foga a száraz paragrafusokhoz. Budapestre került, ahol nem tudott ellenállni a nagyvárosi élet csábításának, és a jogi egyetemre szánt tandíját elmulatta. Első novelláját, a *Csendes embereket* pénzgondjai enyhítésére írta. Osvát Ernő figyelt fel tehetségére, így jelenhetett meg a Nyugat című folyóiratban 1910-ben. Egy évre rá pedig megjelent első novelláskötete a Nyugat könyvtár sorozatában.

Mi a címe az első novelláskötetének?

.....

BARANGOLÁS A MŰVÉSZETEK VILÁGÁBAN 2021. JÚNIUS

Tiszaszederkényi Fiókkönyvtár

3. 1916-ban jelent meg kisregénye, a *Viszontlátásra, drága!*, amely egycsapásra ismert íróvá avanzsálta. Az első világháborúban olasz hadifogságba került, és hazatérése után – dacára ismertségének – alig kapott munkát, ezért 1921-ben öngyilkosságot kísérelt meg, az Erzsébet hídról a Dunába vetette magát. Szerencsére azonban győzött az életösztöne és kiúszott a folyóból.

Ennek a majdnem tragikus eseménynek azonban egy életre szóló pozitív hozadéka is lett, nevezetesen az, hogy megismerte első feleségét, Molnár Sárít! Hogyan történt ez?

.....
.....

4. Tersánszky fura figura volt, olyan, mintha saját regényéből lépett volna elő. Hosszú, sovány, kócos férfi, akin az új ruha is úgy lógott-lengett, mintha rongyokat viselne. Társaságban gyakran kérkedett irtózatos testi erejével, előfordult, hogy felkapott egy karosszéket a benne ülő emberrel együtt, és kinyomta a magasba.

Honnan volt ez a hatalmas testi ereje? Melyik sportágat űzte magas színvonalon fiatal korában?

.....

5. Többször is megkapta a Baumgarten-díjat a 30-as években, mellyel jelentős pénzjutalom is járt. Ez nagy segítséget jelentett az állandó anyagi gondokkal küszködő művészeknek.

Ki volt ezekben az években a Baumgarten Alapítvány kurátora, akit sokszor ért kritika a kultuszminisztérium részéről Tersánszky jutalmazása miatt, ám ő mindig kiállt mellette?

.....

6. 1931-ben sajátos színházat alapított, a Képeskönyv Kabarét. A színház a Nyugat-barátok irodalmi szalonja keretében működött, később felléptek bárokban, színházakban. Tersánszky maga is szerepelt, kitűnő énekhangja volt.

Milyen jellegű darabokat vittek színre a Képeskönyv Kabaréban?

.....

BARANGOLÁS A MŰVÉSZETEK VILÁGÁBAN
2021. JÚNIUS
Tiszaszederkényi Fiókkönyvtár

7. Több hangszeren is kitűnően játszott. Nevéhez fűződik egy furcsa hangszer feltalálása.

Melyik ez a hangszer?

.....

8. *"Hát istenem, az ember nem élhet úgy, hogy megvesse magát."* Ezt a kijelentést akkor tette, amikor felemlegettek neki olyan tetteket, melyekre méltán lehetett volna büszke, ám ő szerénysége okán nem szeretett ezekről beszélni.

Melyek voltak ezek a tettek?

.....

.....

.....

9. Tersánszky végrendeletében kitagadta rokonait az örökségből, akik megtagadták tőle a segítséget zsidó származású felesége bújtatásakor a 2. világháború alatt. Hagyatékát a svéd Vöröskeresztre hagyta, és kikötötte, hogy a szervezet kiket támogathat a bevételből.

Kik részesülhetnek anyagi támogatásban a hagyatékából származó jövedelemből?

.....

10. Annak ellenére, hogy 1949-ben megkapta a Kossuth-díjat, az 50-es évek dogmatikus kultúrpolitikája következtében kiszorult az irodalmi életből. Ehhez azért ő is jócskán hozzájárult. 1952-ben, az irodalmi élet urai egy ünnepi kötetel akarták felköszönteni Rákosi Mátyást és felkérték Tersánszkyt is, hogy írjon bele egy hízelgő történetet. Eleget tett a kérésnek, ám ebben nem volt köszönet, ugyanis művében kigúnyolta a rettegett diktátort. Természetesen az írás kimaradt a kötetből és évekig kegyvesztett lett.

Mi a címe a műnek?

.....

BARANGOLÁS A MŰVÉSZETEK VILÁGÁBAN
2021. JÚNIUS

Tiszaszederkényi Fiókkönyvtár

11. Munkakedvét ezek után sem vesztette el. Mint sokan mások, ekkoriban, ő is meséket, bábjeleneteket írt, valamint maradandó értékekkel gyarapította a magyar ifjúsági irodalmat.

Ki a főszereplője egyik legnépszerűbb meséjének, melyből televíziós bábjáték-sorozat is készült?

.....

12. Köztudott volt róla, hogy nagy barátja volt a jóféle bornak. Egyik kedvenc itala a fröccs volt.

Melyik fajta fröccs volt Tóth Árpáddal közös kedvencük?

.....

13. 1962-ben megjelent *Nagy árnyakról bizalmasan* című kötete, melyben összegyűjtötte nemzedéktársairól szóló szatirikus emlékezéseit.

Soroljon fel legalább 5 ismert szereplőt ebből a kötetből!

.....

.....

13+1 Melyik a legrégebbi kiadású Tersánszky mű a tiszaujvárosi Hamvas Béla Városi Könyvtárban, és melyik évben adták ki?

.....